

Dünyanın Anatomisi

Alan Lezan

NOVELLA

Prolog

İnsanlar için hiçbir özelliği olmayan bir gecede geldiler. Ne gökyüzünden bir kuyruklu yıldız geçti ne de gelişlerini haber veren sıra dışı bir ışık belirdi. Dünya, sanki hiçbir şey olmamışçasına dönmeye devam etti. Ancak yıldızlar arasındaki o görünmez boşlukta, insan icadı cihazların sadece sessizlik kaydettiği o noktada, buraya ait olmayan bir şey şekilleniyordu. Yabancıların kendilerine verdikleri bir isim yoktu. Telepati yoluyla haberleşiyorlardı ve Dünya üzerindeyken insan dilini edinme yetisine sahiptiler. Ne bir dilleri ne vücutları ne de bir ana vatanları vardı. Onlar evrende gezgin gölgeler gibi süzülen desenler, devinimler ve bilinç akışları olarak mevcuttular. İnsanlar onlara belki "enerji formları" derdi; fakat bu tanım da diğer her tanım kadar isabetsiz kalırdı.

2

Yabancılar sadece oradaydılar ve Dünya'ya ayak basmaya karar vermişlerdi. Atmosfere ulaştıklarında her şey değişti. Dünya onlara kendi şartlarını dayattı: Yerçekimi ağırlık, hava yoğunluk, çevre ise görünürlük talep etti. Daha önce özgür ve biçimsiz olan ne varsa, bu dünyada var olabilmek için uyum sağlamak zorundaydı. Ve böylece bedenlere büründüler.

İnsanları gözlemlədiler; hareketlerini, oranlarını, yürüyüş, nefes alış ve konuşma biçimlerini incelediler. Dünya'yı kavrayabilmek için, üzerinde yaşayan varlıkların suretini seçtiler. Sonra kendilerini bu modele göre şekillendirdiler: Deri, kemik, kas ve göz. Tamamen insan gibi görünüyorlardı ama içlerinde yabancı bir şeyler, hiçbir kalp atışının dolduramayacağı bir sessizlik baki kaldı.

Dünya'nın dört bir yanına, yeni varmış yolcular gibi sessizce dağıldılar. Kimse onları fark etmedi. Kimse soru sormadı. İnsanlar kendileriyle o kadar meşguldüler ki, bu yeni bedenlerin çevrelerinde yarattığı o hafif huzursuzlukları göremediler. Güçlkle seçilen bir gölge, bir an gereğinden fazla takılı kalan bir bakış, tonlaması tam oturmayan bir ses... Ancak dünya gürültülü, telaşlı ve kalabalıktı; böylece yabancılar kalabalığın içinde yitip gittiler.

İlk gece görevlerine başladılar: Dünya'yı keşfetmek. Her biri, bir şeyi algıladığı anda izlenimlerle dolan içsel bir arşiv, bir alan taşıyordu. Gözlemlemeli, anlamalı ve belgelemeliydiler. İnsan türünü; dış formundan toplumun gizli mekanizmalarına kadar katman katman kavramalıydılar. Kendilerini neyin beklediğini bilmiyorlardı. Bildikleri tek şey; Dünya'nın devasa bir organizma olduğuydu; kıtalardan, denizlerden, fırtınalardan ve kendilerini evrenin merkezi sanan varlıklardan oluşan bir gövde.

3

Yabancılar bu dünyaya merak ve temkin karışımı bir duyguyla baktılar. Sayısız medeniyet görmüşlerdi ama hiçbir burası kadar çelişkili değildi. Dünya aynı anda hem güzel hem de kaotikti. Sakinleri hem incinebilir hem tehlikeli; hem yaratıcı hem yıkıcı; özlem dolu ve bir o kadar da korku içindeydi. Yabancılar, insanların neden kendileriyle savaşmak için bu kadar çok enerji harcadıklarını anlayamıyorlardı. Başka dünyalarda da benzer desenler görmüşlerdi ama burada çatışma, adeta bir dip gürültüsü gibiydi; bencillik ile toplum bilinci arasında süregelen gündelik bir savaş.

Yine de onları cezbeden tam olarak buydu. İnsanlar bir bilmeceydi. Eksik, çelişkili ve öngörülemez bir bilmece. O gece yabancılar ilk raporlarını yazdılar. Taşıdıkları bedenleri, şehirlerin gürültüsünü, sokakların sıcaklığını, insanların

huzursuzluğunu betimlediler. Adım attıkları dünyayı ve artık inceleyecekleri türü anlattılar. Bu, o güne dek yapılmış her şeyden çok daha derine inecek bir araştırmanın başlangıcıydı.

İstasyon 1 – İlk Adımlar

Varışlarının ertesi sabahı, yabancılar yeni bedenlerinde ilk kez bilinçli olarak hareket ettiler. Beklemedikleri tuhaf bir histi bu. Yerçekimi, sanki Dünya onları kabul etmeden önce sınıyormuşçasına aşağıya doğru bastırıyordu. Her adım bir deneydi. Her nefes, artık maddeye bağlı olduklarının bir hatırlatıcısıydı.

İlk gözlemleri için uygun görünen küçük bir kasabaya yerleşmişlerdi. Ne çok büyük ne çok küçük. İnsanların desenleri fark edecek kadar birbirine yakın, sırlarını koruyacak kadar da birbirinden uzak yaşadığı bir yer. Sokaklar hâlâ gece yağmurundan nemliydi; hava ise metal, toprak ve anlamlandıramadıkları tatlımsı bir şey kokuyordu.

4

Yabancılardan biri –bu dünya için kendine "Lior" ismini seçmişti– bir an durup ellerini inceledi. Parmakları, sanki kendilerine ait bir hafızaları varmış gibi hareket ediyordu. Ten sıcaktı, eklemler hafifçe esniyordu ve yüzeyin altında, insanların "kan" dediği o şey nabız gibi atıyordu. Bu durum hem büyüleyici hem de rahatsız ediciydi. Bir beden hem bir sınırdı hem de bir araç. Algıyı kısıtlarken aynı zamanda onu genişletiyordu.

Lior, yanından geçen insanları izledi. Her biri görünmez bir baskı altındaymışçasına telaşlı görünüyorlardı. Bazıları küçük cihazlarla konuşuyor, diğerleri yürürken parlayan ekranlara

dikmişlerdi gözlerini. Kimse gerçekten bakmıyordu. Kimse onu fark etmiyordu. Bu iyiydi. Görünmezlik onların en büyük gücüydü.

Yabancılar, insan dünyasının farklı alanlarını keşfetmek için ayrılmışlardı. Bazıları dükkânlara, bazıları kamu binalarına girdi; bazıları ise İstasyonlarda veya kafelerde toplanan insan gruplarına karıştı. Gördükleri her şey kaydediliyordu: Hareketler, sesler, desenler, süreçler. İnsanlar, bizzat kendilerinin yarattığı rutinlerin içine hapsolmuş gibiydiler.

Lior, üzerinde pazar kurulan küçük bir meydana girdi. Satıcılar tezgahlarını kuruyor; meyveleri, sebzeleri, ekmekleri ve diğer malları sergiliyorlardı. Renkler yoğundu, adeta insanın üzerine çöküyordu. Sesler, kaotik bir işitsel halıya dönüşerek birbirine karışıyordu. İnsanlar pazarlık yapıyor, gülüyor, tartışıyor, telefonla konuşuyor, bebek arabası sürüyor, poşet taşıyorlardı. Bu canlı karmaşa, yabancılar için kurallarını henüz çözmeleri gereken karmaşık bir sistem gibiydi.

5

Bir çocuk Lior'un önünde durup ona baktı. Gözleri iri, meraklı ve açıktı. Çocukların henüz oturmuş desenleri, maskeleri yoktu. Onlar, yetişkinlerin artık fark etmediği şeyleri görüyorlardı. Lior bakışına karşılık verdi. Çocuk, adını koyamadığı bir şeyi fark etmiş gibi gülümsedi. Sonra bir ses ona seslendi ve çocuk koşarak uzaklaştı.

Lior, tanımadığı bir şey hissetti. Bir tür rezonans. Belki de insanların "duygu" dediği şey buydu. Bu izlenimi kaydedip yürümeye devam etti.

Meydanın kıyısında güvercinleri besleyen yaşlı bir adam duruyordu. Hareketleri yavaş ve ölçülüydü. Kuşlar korkma-

dan ona yaklaşıyordu. Adam, sanki eski dostlarıyla konuşuyormuş gibi onlarla fısıldaşıyordu. Lior onu bir süre izledi. Burada gürültü yoktu, telaş yoktu; sadece bir insan ile onu kabul eden bir grup hayvan arasındaki sessiz bir alışveriş vardı.

İşte o an Lior, insanların sadece kaostan ibaret olmadığını ilk kez kavradı. Huzur da vardı. İşlevselliğe değil, bağ kurmaya dayalı desenler de vardı.

Güneş yükseldiğinde yabancılar kararlaştırılan yerde –kasaba dışındaki terk edilmiş bir binada– buluştular. İzlenimlerini kelimelerle değil, içsel desenlerini birbirlerine aktararak paylaştılar. Her biri farklı bir şey görmüştü ama hepsi birleşince, incelemeleri gereken o türün ilk tablosu ortaya çıkıyordu.

6

İnsanlar beklediklerinden daha karmaşıktı. Daha çelişkili. Daha öngörülemez.

Ve bu sadece başlangıçtı.

İstasyon 2 – Kabuk

Lior, ikinci gününü bedenini anlamaya ayırdı. Yabancılar insan formuna bürünmüşlerdi ancak şu an kendilerini yöneten mekanizma hakkında neredeyse hiçbir şey bilmiyorlardı. Beden tepkilerden, dürtülerden ve ihtiyaçlardan oluşan bir sistemdi ve ilgi talep ediyordu. Daha sabahın ilk saatlerinde Lior kaslarında bir çekilme, eklemlerinde hafif bir sızı hissetti. İnsanlar buna "yorgunluk"

diyordu. Onun içinse bu, bu kabuğun sınırları olduğuna dair bir işaretti.

Umumi bir tuvalette aynanın karşısında durdu. Ona bakan yüz kusursuzca inşa edilmişti ama yine de yabancıydı. Teninin kendisinin seçmediği bir rengi, anlamadığı bir derinliğe sahip gözleri vardı. Elini kaldırıp yanağına dokundu. Sıcaklık onu huzursuz etti. Sıcaklık hem dağılan bir enerji hem de yaşamın sessiz parıltısıydı. Beden bir paradokstu: aynı anda hem kırılgan hem de dayanıklı.

Yanına bir adam girdi, ellerini yıkadı ve Lior'a kısa bir bakış fırlattı. Hafif bir baş selamı; belirsiz bir onaylama ritüeli. Lior, nedenini bilmeden selamı geri verdi. Adam çıktı gitti. Lior arkada kaldı ve insanların, üzerinde hiç düşünmeden günde kaç kez bu küçük jestleri tekrarladığını merak etti.

7

Binadan çıkıp sokaklarda yürümeye başladı. Beden her şeye tepki veriyordu: soğuğa, gürültüye, kokulara. Bir büfeden gelen kızarmış etin yoğun kokusu burnuna ulaştı. Midesi kasıldı. Bir sinyal. Açlık. Tanımadığı ama artık onu yönlendiren bir ihtiyaç. Yemek alan insanları izledi ve onların davranışlarını taklit etti. Bilmediği bir şey sipariş etti ve bir banka oturdu.

İlk lokma tat, doku ve sıcaklıktan oluşan bir patlamaydı. Beden anında tepki verdi. Anlamlandıramadığı bir his yayıldı içine. Hoş bir histi. Belki de insanların "haz" dediği şey buydu. Bu izlenimi kaydetti.

Yemeğini yerken etrafındaki insanları gözlemledi. Bir çift alçak sesle ama şiddetle tartışıyordu. Sesleri boğuktu ama bedenleri kelimelerden daha yüksek sesle konuşuyordu. Kadın kollarını kavuşturmuştu, adam kadının bakışlarından

kaçıyordu. Duygular hareketlerde, duruşlarda ve mikro jestlerde vücut buluyordu. Lior şunu fark etti: İnsan bedeni sadece bir araç değil, aynı zamanda bir ifade biçimiydi. İçsel hallerin bir aynası.

Birkaç metre ötede genç bir adam tek başına oturmuş, telefonuna bakıyordu. Omuzları çökmüş, yüzü yorgun görünüyordu. Lior onun yakınında, sanki adamın bedeni bir tür rezonans alanı yaratıyormuş gibi bir ağırlık hissetti. Belki üzüntüydü bu. Belki yalnızlık. Yabancıların bunlar için kavramları yoktu ama desenleri seçebiliyorlardı.

Öğleden sonra yabancılar tekrar terk edilmiş binada toplandılar. Her biri yeni izlenimler getirmişti. Biri insanların birbirleriyle ticaret yapışını izlemiş, bir diğeri bir okulu ziyaret edip çocukları öğrenirken görmüştü. Bir üçüncüsü tıbbi bir merkeze girmiş ve insanların bedenleri iflas ettiğinde onları nasıl tamir ettirdiklerine şahit olmuştu.

8

Lior; açlık, tat ve diğer bedenlerde algıladığı duygusal sinyaller hakkındaki deneyimlerini aktardı. Yabancılar kelimeler olmadan ama tam bir dikkatle dinlediler. Desenleri bir an için iç içe geçti, sanki hep birlikte bir resmi tamamlıyorlardı.

İlk çıkarımlarına ulaştılar:

İnsan bedeni sadece biyolojik bir yapı değildi.

O, bir arşivdi.

Deneyimleri, duyguları ve anıları kaydediyordu.

O, hikâyelerin taşıyıcısıydı.

İstasyon 3 – Yaşamın Şafağı

Üçüncü gün yabancılar, insanın kökenini anlamaya karar verdiler. Bedenleri, hareketleri, rutinleri ve duyguları görmüşlerdi. Fakat bu türü gerçekten kavramak için her şeyin başladığı yere, bir insan yaşamının en başına gitmeleri gerekiyordu.

Lior bir hastaneye girdi. Otomatik kapı yana kaydı; dezenfektan kokusu, sıcak bir buhar ve boğuk seslerden oluşan bir dalga yüzüne çarptı. Burası hassasiyet ile kaosun, teknoloji ile kırılganlığın harmanlandığı bir yerdi. Kimi kararlı adımlarla, kimi yorgun çehrelerle koridorlarda koşturuyordu. Yaşamın başladığı ve bittiği yer burasıydı; çoğu zaman aynı binada, bazen de aynı katta.

9

İnsanların "Doğumhane" dedikleri birime yönlendiren tabelaları takip etti. Daha içeri girmeden sesleri duydu: Nefes alışlar, inilti, haykırı, ağlamalar. Bu, ham ve işlenmemiş bir sestir; hiçbir şeyi gizlemeyen, çıplak bir ses. Lior bir an durup bu izlenimlerin üzerine çökmesine izin verdi. Yabancılar doğumu bilmezlerdi. Onlar bedenlerden, acıdan veya sıcaklıktan var olmazlardı. Onlar için varlık bir olay değil, bir geçişti.

İçeri girdi. Genç bir kadın yatakta yatıyor, etrafı ona destek olan insanlarca sarmalanmış duruyordu. Yüzü gergin, elleri çarşafa kenetliydi. Beden, sanki kendine ait bir bilinci varmış gibi çalışıyordu. Lior sahneyi uzaktan izledi. Kadının nefes alışını, vücudunun kasılışını, çevresindekilerin onu yatıştıran teselli sözlerini gördü. Bu, biyoloji ile güvenin, acı ile umudun ortak dansıydı.

Sonra o an geldi. Yeni bir ses odayı doldurdu; tiz, berrak ve delici bir ıglık. Bir yeni doğan. Henüz var olmaya başlamış bir canlı. İnsanlar anında tepki verdi: Rahatlama, sevinç, gözyaşları. Anne, bebek göğsüne bırakılırken bitkin bir halde arkasına yaslandı. Lior, bedenlerinin birbirine değişimini, aralarında şekillenen o görünmez şeyi izledi. Tanımadığı bir bağdı bu.

Her şeyi kaydetti. Hareketleri, sesleri, desenleri. Fakat bir şey onu huzursuz etti: Çocuğun bedeni tamamlanmamıştı; kırılğan, savunmasız ve bağımlıydı. Yürüyemiyor, konuşmıyor, başkaları olmadan hayatta kalamıyordu. Yabancılar için bu hayal bile edilemezdi. Onlar var oldukları anda tamdılar. İnsanlar ise hayata eksik varlıklar olarak başlıyorlardı; anılardan, ihtimallerden ve ucu açık sorulardan mürekkep bir eksiklik.

10

Daha sonra Lior birimden ayrılıp hastanenin giriş salonuna oturdu. Gelenleri ve gidenleri izledi. Kiminin elinde çiçekler, kiminde dosyalar, kiminde gözyaşları vardı. Bir adam bankta tek başına oturmuş, ellerine bakıyordu. Omuzları çökmüş, bakışları boşalmıştı. Lior anladı: Burada sadece yaşam başlamıyordu. Burada yaşam bitiyordu da.

Kucağında yeni doğan bir bebek taşıyan bir aile gördü; hemen ardından ise bir insanın nefes almayı bıraktığı odadan sessizce çıkan bir başkasını. Doğum ve ölüm, aynı devinimin iki yüzü gibi birbirine ne kadar da yakındı. İnsanlar bu ikisinin arasında; kararlar, hatalar, umutlar ve rastlantılarla dolu dar bir boşlukta yaşıyorlardı.

Lior hastaneden çıktığında güneş alçalmıştı. Merdivenlerde durup şehre baktı. Arabalar geçiyor, insanlar caddede koşturuyor, çocuklar gülüyor, bir köpek havlıyordu. Her şey

normal, her şey sıradan görünüyordu. Fakat Lior artık biliyordu; bu yüzeyin ardında, insanların bile tam olarak kavrayamadığı, devasa bir süreç işliyordu.

İstasyon 4 – Dünyalar Kuran Sesler

Dördüncü gün yabancılar, insanların sadece hareketler, desenler ve ruh halleriyle değil, aynı zamanda konuşma diliyle de iletişim kurduklarını anlamaya başladılar; başlangıçta gözlerinden kaçan o dar ve çizgisel arayüzü fark ettiler. Yabancılar için iletişim, desenlerin dolaysız takasıydı; anlamın hiçbir dolambaçlı yola girmeden aktarılmasıydı. Kelimeleri bilmezlerdi. Kelimeler onlar için düşüncenin gecikmesi, ufaltılması demektir. Oysa insanlar kelimeler olmadan var olamıyor gibiydi.

11

Lior, işlek bir cadde üzerindeki bir kafede oturuyordu. İnsanlar girip çıkıyor, içecek sipariş ediyor, sohbet ediyor, gülüyor, tartışıyor, fısıldaşıyordu. Oda, dalgalar gibi üst üste binen seslerle doluydu. Lior için bu başta sadece gürültüydü. Fakat dinledikçe yapıları seçmeye başladı. Dil sadece tınıdan ibaret değildi. O bir ritim, bir vurgu, bir hızı. İnsanların iç dünyalarını dışarıya taşımak için kullandıkları bir araçtı.

Yan masasındaki iki kadın oturuyordu. Biri, sanki kelimelerini hareketle güçlendirmesi gerekiyormuş gibi büyük jestlerle hızlı hızlı konuşuyordu. Diğeri dinliyor, başıyla onaylıyor, sorular soruyordu. Lior içeriği anlamıyordu ama deseni görüyordu: Paylaşım, onay, yakınlık. Dil, bağ kuruyordu. Ancak birkaç dakika sonra başka bir masada tam tersini duydu. Kelimeler sertti ama aralarındaki sessizlikler, duraksamalar daha da ağırdı. Burada dil, mesafe yaratıyordu.

Lior, kelimelerin sadece bilgi taşımadığını sezmeye başladı. Onlar duyguları, niyetleri, belirsizlikleri taşıyordu. Bir cümle yatıştırabilir veya yaralayabilir; birleştirebilir veya ayırabilirdi. İnsanlar bunun çoğu zaman farkında değildi. Ne kadar çok şeyi ele verdiklerini bilmeden konuşuyorlardı.

Daha sonra kafeden çıkıp sokaklarda yürüdü. Bilmediği diller işitti. Bazıları sert ve köşeli, bazıları yumuşak ve melodikti. Bazıları emir gibi, bazıları ilahi gibi geliyordu kulağa. Bu çeşitlilik onu şaşırttı. Bir tür, aynı şeyi ifade etmek için neden bu kadar çok farklı sisteme ihtiyaç duyuyordu? Neden önce engeller inşa edip sonra onları aşmak için bu kadar çabalıyorlardı?

Birbirleriyle şakalaşan bir grup genci izledi. Dilleri kısaltmalar, jestler ve kodlarla doluydu. Yanlarından geçen bir yetişkin, sanki hiçbir şey anlamamış gibi başını salladı. Lior fark etti ki: Dil sadece bir araç değildi. O bir işaretti. Aidiyeti, yaşı, kökeni, eğitimi gösteriyordu. Gruplar oluşturuyor ve diğerlerini dışarıda bırakıyordu.

12

Akşamleyin yabancılar yine terk edilmiş binada buluştular. Her biri farklı izlenimler toplamıştı. Biri bir üniversiteye gitmiş, insanların bilgiyi kelimelere hapsedmeye çalıştığı dersleri dinlemişti. Bir diğeri mahkeme salonuna girmiş ve dilin orada bir güç enstrümanına dönüşünü görmüştü. Bir üçüncüsü ise kelimelerin açıklamadığı, aksine çağırdığı dini bir töreni gözlemlemişti.

İzlenimlerini paylaştıklarında onları şaşırtan bir tablo belirdi:

İnsanlar dilin bir açıklık aracı olduğuna inanıyordu. Oysa gerçekte dil, anlayıştan çok karmaşa yaratıyordu.

Lior pazar yerindeki o çocuğu hatırladı; ona kelimesiz, maskesiz, sadece bakan o çocuğu. O bakış, bugün duyduğu pek çok konuşmadan daha fazla anlam taşıymıştı.

Yabancılar bir başka gerçeğe daha vardılar:

İnsanlar, dille inşa ettikleri dünyalarda yaşıyorlardı.

Ve bu dünyaların her biri birbirinden farklıydı.

Türü anlamak için, bu dünyaların içinde sadece işitmeyi değil, dinlemeyi de öğrenmeleri gerekiyordu.

İstasyon 5 – Bölünmüş Toprak, Bölünmüş Hikâyeler

Beşinci gün yabancılar, insanların dünyayı bir bütün olarak görmediklerini fark ettiler. Yabancılar için Dünya; kara, su, hava ve yaşamdan oluşan tek bir gövde, birbirine bağlı bir sistemdi. Oysa insanlar çizgiler çekmişlerdi. İnanılmaz bir ciddiyetle savundukları görünmez sınırlar.

13

Lior, şehrin kıyısındaki bir tepede durmuş, bir dükkândan aldığı haritaya bakıyordu. Kâğıt; dünyayı gerçeklikle hiçbir ilgisi olmayan renkler ve şekillerle gösteriyordu. Ülkeler, devletler, bölgeler... Her biri, sanki birbirinden kopuk dünyalarıymış gibi farklı renklerdeydi. İnsanlar evlerini, bölünebilecek bir nesneymiş gibi parçalara ayırmışlardı.

Parmağını çizgilerin üzerinde gezdirdi. İnce, keskin ve isabetliydi. Fakat dışarıda, gerçek dünyada bu sınırları doğrulayan hiçbir duvar, hiçbir doğal işaret yoktu. Dünya'nın kendisinin bu çizgilerden haberi yoktu. Onlara sadece insanlar inanıyordu.

Daha sonra Lior, dünyanın farklı yerlerinden gelen insanların yaşadığı bir mahalleye gitti. Bir gün önce duymadığı diller işitti. Farklı hikâyeler taşıyan yüzler gördü. Bazı insanlar aidiyet belirten bir doğallıkla hareket ediyordu. Diğerleri ise sanki hâlâ yerlerini bulmaya çalışıyor gibiydi.

Küçük bir dükkânın önünde duran bir aileyi izledi. Anne ve baba yumuşak ve ritmik bir dille konuşurken, çocuk o ülkenin diliyle cevap veriyordu. Tek bir sohbette iki dünya. Tek bir bedende iki kimlik. Lior, insanların sadece coğrafi olarak değil, içsel olarak da bölündüklerini anladı.

Yoluna devam etti ve bölgenin tarihine adanmış bir müzeye girdi. Duvarlar haritalar, eserler ve resimlerle doluydu. Her dönem yeni sınırlar, yeni hükümdarlar, yeni çatışmalar gösteriyordu. İnsanlar dünyalarını sürekli yeniden düzenliyorlardı; sanki bu sayede kendilerinden daha büyük 14 olan bir şeyi kontrol altına alabileceklere inanıyorlardı.

Bir rehber, bir ziyaretçi grubuna belirli bir ülkenin nasıl kurulduğunu anlatıyordu. Savaşlardan, antlaşmalardan, devrimlerden bahsediyordu. Lior dinledi ve anladı: İnsanlar kendilerini hikâyeler üzerinden tanımlıyorlardı. Zaferler ve yenilgiler, köken ve aidiyet üzerinden. Kimlikleri sadece biyolojik değil, tarihseldi.

Fakat bir şey onu huzursuz etti. İnsanlar "kendi topraklarından" sanki bir mülkmüş gibi bahsediyorlardı. "Bizim halkımız" diyorlardı, sanki diğerlerinden kökten farklılarmış gibi. Oysa hepsi aynı görünüyordu: iki göz, iki el, atan bir kalp. İnsanların bu denli önemsemediği farklar, yabancılar için neredeyse seçilemez durumdaydı.

Akşam yabancılar yine terk edilmiş binada bir araya geldiler. Her birinin gözlemi farklıydı. Biri siyasi bir toplantıya katılmış ve insanların sınırlar üzerine nasıl tutkuyla tartıştığını görmüştü. Bir diğeri insanların kendilerini "seçilmiş" olarak adlandırdığı dini bir törene tanıklık etmişti. Bir üçüncüsü ise çocukların hangi ülkelerin "dost", hangilerinin "düşman" olduğunu öğrendiği bir okulu ziyaret etmişti.

İzlenimlerini paylaştıklarında onları şaşırtan bir resim çıktı ortaya:

İnsanlar tek bir gezegende yaşıyorlardı ama sanki farklı dünyaların sakinleriymiş gibi davranıyorlardı.

Lior dükkânın önündeki o aileyi, birbirine karışan sesleri, üst üste binen hikâyeleri düşündü. Belki de insanlar hakkındaki gerçek buydu: Onlar tek bir halk değil, pek çok halktı. Tek bir hikâye değil, sayısız hikâyeydi. 15

Yabancılar bir çıkarıma daha vardılar:

İnsanlar kendilerini düzene sokmak için dünyayı bölmüşlerdi. Fakat bu düzenin içinde, pek çok çatışmanın da kökeni yatıyordu.

Türü anlamak için yabancıların; insanların dünyayı nasıl gördüğünü ve neden öyle gördüğünü öğrenmeleri gerekiyordu.

İstasyon 6 – Eksik Olanın Şekillenışı

A ltıncı gün yabancılar, dikkatlerini insan yaşamının doğum ile yetişkinlik arasında kalan o evresine çevirdiler. Bir insanın nasıl başladığını görmüşlerdi. Şimdi ise, o insanın sonradan olduğu şeye nasıl dönüştüğünü anlamak istiyorlardı. İnsanlar bu sürece "terbiye" ve "eğitim" diyorlardı; fakat yabancılar için bu, hazırlık, uyum sağlama ve ehlileştirmenin bir karışımı gibi görünüyordu.

Lior bir okulun önünde durdu. Bina büyük, köşeli ve işlevseldi. Kimi gülerек, kimi yorgun, kimi gönülsüzce çocuklar içeri akın ediyordu. Sırt çantaları ağırdı ama adımları hafif görünüyordu. Lior, fark edilmeden onları takip etti; görünmez olduğu için değil, varlığını öylesine geri çekebildiği için insanlar onu basitçe görmezden geliyordu. Hava; kâğıt, temizlik malzemeleri, heyecan ve can sıkıntısının birleşimi gibi kokuyordu.

Yeni başlayan bir sınıfı gözlemledi. Çocuklar, sanki aynı yöne doğru düşünmek zorundalmış gibi, hepsi öne bakacak şekilde sıralar halinde oturuyorlardı. Bir öğretmen önlerinde duruyor, berrak bir sesle konuşuyor, tahtaya işaretler çiziyordu. Çocuklar bu işaretleri defterlerine kopyalıyorlardı; sanki kopyalamanın kendisi öğrenmenin en önemli parçasıydı. Lior, bilginin neden bu formda aktarıldığını anlamadı. Yabancılar tekrar yoluyla öğrenmeyi bilmezlerdi. Onlar sadece doğrudan kavrayışı tanıyorlardı.

Kimi çocukların pür dikkat olduğunu, kiminin uzaklara daldığını, kiminin gergin, kiminin ise sıkılmış olduğunu gördü. Öğretmen bunun farkındaydı ama herkese tek tek

yönelemiyordu. Yapı buna izin vermiyordu. İnsanlar, birbirlerinden bu kadar farklı olmalarına rağmen, herkesi aynı kefeye koyan bir sistem yaratmışlardı.

Teneffüste Lior, okul bahçesindeki çocukları izledi. Burada başka bir desen ortaya çıkıyordu. Gruplar kuruluyor, dağılıyor, yeniden şekilleniyordu. Bazı çocuklar tek başına duruyor, bazıları ise ortama hükmediyordu. Gülüşmeler, kavgalar, oyunlar; içinde bulunanlar için hayati önem taşıyan küçük dramlar yaşanıyor. Lior fark etti: Okul sadece bir bilgi yuvası değil, sosyal bir düzen yeri. Burada insanlar sadece gerçekleri değil, rolleri de öğreniyorlardı.

Daha sonra Lior bir üniversiteyi ziyaret etti. Atmosfer farklıydı. Buradaki insanlar daha yaşlı, daha ciddi ve daha hedef odaklıydı. Gelecekte, kariyerden, olanaklardan bahsediyorlardı. Fakat burada da onları şekillendiren yapılar vardı. Sınavlar, değerlendirmeler, beklentiler. İnsanlar bütün ömürlerini, hiçbir zaman tam anlamıyla gerçekleşmeyen bir şeye hazırlanarak geçiriyor gibiydiler.

17

Öğleden sonra Lior, bir kütüphanede genç bir kadına rastladı. Yüksek rafların arasında, kitaplarla çevrili bir halde oturmuş, konsantrasyonla bir deftere bir şeyler yazıyordu. Kaşları çatılmış, gözleri yorulmuştu. Lior onun yakınına oturdu ve onu izledi. Kadın onu fark etmedi. Sonradan bir sınavda geri vermesi gereken bir şeyi anlamaya fazlasıyla gömülmüştü. Lior, bu kadının sadece meraktan bir şeyler öğrenmeye hiç vakti olup olmadığını merak etti.

Binadan çıktığında, çocuklarını almaya gelen bir grup ebeveyn gördü. Yüzleri, sanki çocuklarının geleceğinin yükünü omuzlarında taşıyorlarmış gibi gergindi. Notları, davranışları, ilerlemeyi soruyorlardı. Çocuklar kısa

cümlelerle cevap veriyordu; kimi gururla, kimi mahcubiyetle. Lior, eğitimin sadece okullarda gerçekleşmediğini anladı. Evde başlıyor ve aslında hiçbir zaman bitmiyordu.

Akşam yabancılar yine o terk edilmiş binada buluştular. Her biri farklı izlenimler toplamıştı. Biri bir kreşe gitmiş ve en küçüklerin bile nasıl rutinlere bağlandığını görmüştü. Bir diğeri bir meslek okuluna girmiş ve gençlerin iş dünyasının bir parçası olmaya nasıl hazırlandıklarını gözlemlemişti. Bir üçüncüsü ise çocukların sadece bilgi değil, inanç da öğrendiği dini bir okulu ziyaret etmişti.

İzlenimlerini paylaştıklarında, onları derin düşüncelere sevk eden bir tablo belirdi:

*İnsanlar doğduklarında eksiktiler.
Ve bu eksiklik uzun sürüyordu.
Belki de bir ömür boyu.*

18

Yabancılar bir başka gerçeğe daha vardılar:

İnsanlar çocuklarını şekillendiriyordu, çünkü kendileri de kim olduklarını bilmiyorlardı.

Kendi bildiklerini ve kendi korktuklarını devrediyorlardı.

Türü anlamak için yabancıların; insanların nasıl insana dönüştüğünü öğrenmeleri gerekiyordu.

İstasyon 7 – Büyük Makine

Yedinci gün yabancılar, dikkatlerini insan yaşamının kendilerine özellikle gizemli gelen bir alanına çevirdiler: iş. İnsanların nasıl doğduğunu, nasıl terbiye edildiğini, nasıl öğrendiğini görmüşlerdi. Fakat tüm bu adımlar, insanların "meslek" dedikleri bir şeye varıyor gibi görünüyordu; on yıllar boyunca, genellikle diğer her şeyden daha uzun süre doldurdukları bir role.

Lior, sabahın erken saatlerinde bir Otto-Gar‘da bekledi. Hava serin, gökyüzü griydi. İnsanlar otobüs ve tren bekliyordu; çoğunun yüzü yorgun, bazılarının elinde kahve bardakları vardı. Hareketleri rutinleşmiş, adeta mekanikleşmişti. Sanki kendi seçmedikleri, aksine kendilerine dikte edilmiş bir yöne doğru hareket ediyorlardı. 19

Otobüs geldiğinde içeri doluştular; oturdular ya da dip dibe ayakta durdular. Kimse konuşmuyordu. Sessizlik huzurlu değil, işlevseldi. Herkes zihninde çoktan çalışacağı yere varmış gibiydi. Lior aralarına oturdu ve havadaki o ağırlığı hissetti. Fiziksel bir şey değildi bu; daha çok kolektif bir yorgunluk türüydü.

Bir iş merkezinde indi. Yüksek binalar göğe yükseliyor, cam cepheler şehri yansıtıyordu. İnsanlar girişlere akın ediyor, sensörlere kart okutuyor, asansörlerde kayboluyorlardı. Lior onlardan birini takip ederek binalardan birine girdi. İçeride verimlilik ve kontrolün hakim olduğu bir atmosfer vardı. İnsanlar masalarında oturuyor, ekranlara bakıyor, tuşluyor, telefonla konuşuyor, yazıyorlardı. Bedenleri oradaydı ama zihinleri başka yerde gibiydi.

Küçük bir ofiste oturan bir kadını gözlemledi. Parmakları klavye üzerinde hızla hareket ediyor, gözleri ekrana bakmaktan kızarmıştı. Masasının üzerinde fotoğraflar duruyordu: bir çocuk, bir köpek, deniz kıyısında bir tatil. Bu odanın dışındaki bir hayata dair anılar.

Lior, insanların neden sevmedikleri yerlerde, kendilerini tatmin etmeyen şeyler yaparak bu kadar çok vakit geçirdiklerini merak etti. Aynı zamanda, işini sevenlerin, onda bir anlam bulanların ve buna rağmen her yıl altı haftalık tatillerini iple çekenlerin de az olmadığını fark etti; kaçmak için değil, kendileri için önemli olan o şeye duydukları özlemle.

Daha sonra bir fabrikayı ziyaret etti. Sesler gürültülü, hava ağırdı. İnsanlar makinelerin başında çalışıyor, aynı hareketleri tekrar tekrar yapıyorlardı. Vücutları gergin, yüzleri konsantreydi. Burada iş zihinsel değil, fizikseldi. Ancak desenler benzerdi: tekrar, rutin, bitkinlik.

20

Öğleden sonra Lior bir restorana gitti. Oradaki insanlar hızlı hareket ediyor, kısa konuşuyor, tepsiler taşıyor, masaları topluyor; gözleri yorgun olsa da gülümsüyorlardı. İş her yerde aynı gibi görünüyordu; görev, uyum ve beklentileri karşılama çabasının bir karışımı.

Bir masaya oturdu ve sipariş alan genç bir adamı izledi. Hareketleri isabetli, gülümsemesi nazikti ama omuzları gerginliğini ele veriyordu. Bir an yalnız kaldığında, sanki devam etmesi gerektiğini kendine hatırlatması gerekiyormuş gibi derin bir nefes aldı. Lior anladı: İnsanlar sadece para için çalışmıyordu. Hayatta kalmak, kabul görmek, geride kalmamak için çalışıyorlardı. İş, sosyal bir kanundu.

Akşam yabancılar yine o terk edilmiş binada buluştular. Her biri farklı izlenimler toplamıştı. Biri bir hastaneye gitmiş ve insanların devasa bir baskı altında, yaşam ve ölüm arasındaki kararları nasıl verdiklerini görmüşü. Bir diğeri ağır yükler taşıyan ve bedenlerini riske atan insanların olduğu bir şantiyeyi gözlemlemişti. Bir üçüncüsü ise insanların bütün gün, anlamını kendilerinin bile zor kavradığı sayıları bir yerden bir yere aktardığı bir ofise girmişti.

İzlenimlerini paylaştıklarında onları huzursuz eden bir resim belirdi:

İnsanlar ömürlerinin büyük bir kısmını, bizzat kendilerinin seçmediği görevleri yerine getirerek geçiriyorlardı.

Buna "görev", "kariyer", "güvence" diyorlardı.

21

Fakat çoğu zaman bu bir kafes gibi görünüyordu.

Lior masasında fotoğraf olan kadını, restorandaki genç adamı, fabrikadaki işçileri düşündü. İşin insanlar için sadece bir faaliyet değil, bir hâl olduğunu anladı. Onları yoğuran, şekillendiren, tüketen ve bazen de yok eden bir hâl.

Yabancılar bir başka gerçeğe daha vardılar:

İnsanlar bizzat kendilerinin ayakta tuttuğu devasa bir makine yaratmışlardı. Ve pek çoğu, bu makinenin içinden nasıl çıkacağını bilmiyordu.

İstasyon 8 – İlk Çatlak

Sekizinci gün, hiçbirinin planlamadığı bir şey oldu. O ana dek yabancılar gözlemlemiş, karşılaştırmış ve analiz etmişlerdi. Anlamaya çalıştıkları dünyanın dışındaydılar; bir yüzeye temas etmeden üzerinde süzülen gölgeler gibi.

Fakat o sabah bir şeyler değişti.

Lior, evlerin arasından geçen dar bir sokağı takip ediyordu. Çocuklar yanından koşarak geçiyor, sırtlarında çantalar, sesleri parlak ve kaygısızdı. Sadece nasıl hareket ettiklerini, birbirleriyle nasıl konuştuklarını, dünyayı onu tam kavramadan nasıl taşıdıklarını görmek istiyordu.

22

Derken, çocuklardan biri tökezledi.
Kısa bir çığlık, bir düşüş, sıyrılmış bir diz.
Lior, üzerine düşünemeden hareket etmişti.

Çocuğun yanına diz çöktü, onu kaldırdı, sıkıca tuttu. Küçük bedeninin sıcaklığı ellerinden içeri sızdı; bir titreme, bir hıçkırık. Çocuk, sanki tanıdığı biriymiş gibi ona tutundu.

O anda Lior artık bir gözlemci değildi.

Bir eylemin parçası olmuştu.

Bir kadın koşturarak geldi, annesiydi. Lior'a baktı; minnettar, bitkin ve şaşkın bir ifadeyle.

"Teşekkür ederim," dedi kadın. Tek bir kelime ama Lior'u nereye koyacağını bilemediği bir dürtü gibi çarptı.

Lior, nedenini bilmeden başıyla onayladı.

Çocuk, ancak annesi onu nazikçe çekince elini bıraktı.

Lior daha sonra diğerlerinin yanına döndüğünde, içinde bir şeyler farklıydı.

Ne olduğunu anlatmaya çalıştı ama kelimeler yetmedi. Sıcaklıktan bahsetti, yakınlıktan, kendi formunda bir çatlak gibi hissettiği bir duygudan. Tanımadığı bir şeyin içeri sızışından.

Diğerleri dinlediler.

23

Anlamadılar; henüz değil.

Fakat Lior'un, hiçbir gözlemin yerini tutamayacağı bir şey deneyimlediğini hissettiler.

İlk kez, insanların o bilmecesinin dışarıdan çözilemeyeceğini kavradılar.

İçine düşmek gerekiyordu.

Dokunulmak gerekiyordu.

İnsan, sadece bir an için bile olsa, bizzat "özne" haline gelmeliydi.

İstasyon 9 – İçsel Fırtınalar

Dokuzuncu gün yabancılar, dikkatlerini şimdiye dek sadece kıyısından kösesinden fark ettikleri bir şeye çevirdiler: insanların duyguları. İnsanların nasıl çalıştığını, öğrendiğini, konuştuğunu ve hareket ettiğini görmüşlerdi. Fakat tüm bu dışsal desenler sadece yüzeydi. Altında çok daha kudretli bir şey yatıyordu; insanların kendilerinin bile çoğu zaman anlamadığı bir şey.

Lior güne bir parkta başladı. Güneş alçalmış, rüzgâr ağaçları kımıldatıyor, insanlar rutinlerinin peşinde gidiyordu. Ancak daha birkaç dakika geçmeden, atmosferin sadece hava durumu ve seslerden ibaret olmadığını anladı. Atmosfer ruh hallerinden oluşuyordu. Gerilimlerden. İnsanların arasında 24
akan görünmez akıntılardan.

Bir banktaki çifti izledi. Kadın fısıldayarak konuşuyordu ama gözleri sertti. Adam uzağa bakıyor, elleri hafifçe titriyordu. Lior deseni okuyabiliyordu: Kıskançlık. Yabancıların tanımadığı bir duygu. İnsanlar birbirine sahip olamayacağı halde, sahiplik iddia eden bir duygu. Kadın konuşmaya devam ediyor, adam neredeyse hiç cevap vermiyordu. Aralarındaki hava, sanki her an kopacakmış gibi ağırdı.

Birkaç metre ötede iki adam yüksek sesle tartışıyordu. Sesleri birbirine karışıyor, gövdeleri geriliyor, hareketleri kontrolden çıkıyordu. Haset, öfke, incinmiş gurur; her şey birleşip kaotik bir desene dönüşüyordu. Lior, yüzlerinin nasıl kızardığını, ellerinin nasıl yumruk olduğunu gördü. Ancak olay tırmanmadan önce, üçüncü bir kişi araya girip onları ayırdı.

Adamlar uzaklaştı ama o gerginlik, bir yankı gibi havada asılı kaldı.

Lior yoluna devam edip bir alışveriş merkezine girdi. Burada başka tür bir duygu sergileniyordu. İnsanlar koridorlarda itişiyor, ihtiyaç duyduklarına inandıkları nesneleri arıyorlardı. Kimileri telaşlı, kimileri sinirli görünüyordu. Bir çocuk, elde edemediği bir şey için çığlık atıyordu. Annesi onu sakinleştirmeye çalışıyordu ama sesi keskinleşmişti. Sabırsızlık. Çaresizlik. Bitkinlik.

Bir kafede Lior, masada tek başına oturan bir adam gördü. Bakışları boş, omuzları düşüktü. Kimse onunla konuşmuyor, kimse onu fark etmiyordu. Yalnızlık, yabancıların bilmediği bir duyguydu. Onlar her zaman bağ içinde, her zaman takas halindeydiler. Oysa insanlar yüzlerce kişinin ortasında durup yine de kendilerini yapayalnız hissedebiliyorlardı.

25

Öğleden sonra Lior, onu özellikle huzursuz eden bir sahneye tanık oldu. Genç bir adam, yaşlı bir kadının yanından arkasına bakmadan geçip gitti. Kadın tökezledi, neredeyse dengesini kaybediyordu. Adam fark etmedi ya da fark etmek istemedi. Kayıtsızlık. Empati yoksunluğu. Yabancılar, sosyal bir türün birbirine destek olmasını beklerlerdi. Fakat insanlar öngörülemezdi. Bir an şefkatli, bir an buz gibi soğuk olabiliyorlardı.

Daha sonra Lior, başka bir çocukla alay eden bir grup gence rastladı. Kelimeleri sivri, kahkahaları yüksekti. Çocuk sessizce duruyordu; yüzü gergin, elleri titrek. Sadizm; başkasının zayıflığından alınan haz. Yabancıların tanımadığı ve anlamadığı bir desen. İnsanlar kendileri bu kadar kırılgan iken, neden birbirlerini yaralıyorlardı?

Güneş batarken yabancılar yine o terk edilmiş binada buluştular. Her biri, geçmiş günlerden daha ağır gelen izlenimler getirmişti. Biri bir aile içi şiddet sahnesine tanık olmuştu. Bir diğeri, insanların fırsatçılık uğruna başkalarına zarar veren kararlar alışını görmüştü. Bir üçüncüsü ise, bir insanın kendini korumak için korkuyla yalan söyleyişini yaşamıştı.

Desenlerini birbirlerine aktardılar ve ortaya çıkan resim karmaşıktı:

İnsanlar sadece bedenlerden, sistemlerden ve hikâyelerden ibaret değildi.

Onlar, çoğu zaman farkına bile varmadan kendilerini yöneten bir duygular ağıydı.

26

Lior parktaki kadını, tartışan adamları, kafedeki o yalnız yüzü düşündü. İnsanların sadece dış koşullarla değil, kontrol etmekte zorlandıkları içsel fırtınalarla şekillendiklerini anladı.

Yabancılar bir başka gerçeğe daha vardılar:

İnsanların en büyük gücü zekâlarında ya da tekniklerinde yatmıyordu.

Duygularında yatıyordu.

Ve tam da bu duygular, onların en büyük zayıflığıydı.

Türü anlamak için yabancıların; bu fırtınaların nasıl doğduğunu ve neden bu kadar sık kontrolden çıktığını öğrenmeleri gerekiyordu.

İstasyon 10 – Öngörülemez Element

Onuncu gün yabancılar, şimdiye dek gözlerinden kaçan bir fenomene yöneldiler. Öfkeyi, hasedi, kıskançlığı, gururu, korkuyu görmüşlerdi. Fakat tüm bu duygular, yabancıların mantık yürütemediği bir ciddiyetle insanların üzerine titrediği bir şeyin etrafında dönüyor gibiydi: Aşk.

Lior güne küçük kafelerin, kitapçıların ve dar sokakların hâkim olduğu bir mahallede başladı. İnsanlar iş merkezlerine kıyasla daha yavaş hareket ediyordu. Bazıları el ele yürüyor, bazıları durup sanki dünyanın geri kalanı o an için önemsizmiş gibi birbirlerine bakıyordu. Lior onları izledi ve burada desenlerle tarif edilemeyecek bir şeylerin gerçekleştiğini hissetti.

27

Bir kafeye oturdu ve ihtiyacı olmayan ama orada kalmasına izin veren bir içecek sipariş etti. Yan masasındaki çift alçak sesle konuşuyor, gülümsüyor, birbirlerine gelişigüzel dokunuyorlardı. Bedenleri rahat, sesleri yumuşaktı. Lior, desenlerinin senkronize olduğunu fark etti; insanlar arasında nadir görülen bir durumdu bu. Hareketleri birbirine uyum sağlıyor, bakışları doğru anda buluşuyordu. Sanki sadece ikisinin arasında var olan ortak bir alan yaratıyorlardı.

Ancak birkaç dakika sonra, mekânın diğer ucunda tam tersini gördü. Başka bir çift tartışıyordu. Sesleri boğuktu ama bedenleri bağıırıyordu. Kadın adama, sanki adam ona ihanet etmiş gibi bakıyordu. Adam ise sanki kadının kelimelerinin ağırlığına dayanamıyormuş gibi bakışlarını kaçırıyordu. Lior anladı: Bu da aşktı. Ya da ondan geriye kalan.

Kafeden çıkıp sokaklarda yürüdü. Yavaşça yürürken kocasının elini tutan yaşlı bir kadın gördü. Hareketleri temkinli ama tanıdıktı. Bu jestin içinde on yıllar gizli gibiydi. Birbirlerine sanki diğerinin varlığını yeni keşfetmiş gibi utangaçça bakan iki genç gördü. Çocuğuna, sanki dünyadaki en kıymetli şeymiş gibi sarılan bir anne gördü.

Aşk her yerdeydi; ama hiçbir yerde elle tutulur değildi.

Öğleden sonra Lior bir parka girdi. Bankta bir adam tek başına oturmuş, bakışlarını elindeki bir fotoğrafa dikmişti. Gözleri kızarmış, omuzları çökmüştü. Kayıp. Bu da aşktı. Onu tetikleyen kişi artık orada olmasa bile kalan bir duygu. Yabancılar kaybı bilmezlerdi. Onlar zamanın ve bağın dışında var olurlardı. Fakat insanlar sevdikleri şey yüzünden acı çekiyor ve buna rağmen sevmeye devam ediyorlardı.

28

Daha sonra Lior, küçük bir nikâh dairesinde bir düğünü izledi. İnsanlar bir arada duruyor, gülümsüyor, alkışlıyor, fotoğraf çekiyorlardı. Çift, sonsuza dek beraber kalacaklarına dair birbirlerine söz veriyordu. Lior bu sözlerin çoğunun tutulmayacağını biliyordu. Yine de insanlar bu sözleri, sanki sarsılmazlarmış gibi dile getiriyorlardı. Aşk onları cesur kılıyordu; ya da kör.

Akşam yabancılar yine terk edilmiş binada buluştular. Her biri farklı sahneler görmüştü. Biri ilk kez öpüşen genç bir çifti izlemişti. Bir diğeri bir tartışmanın ardından yeniden barışan bir aileyi görmüştü. Bir üçüncüsü ise bir restoranda tek başına oturmuş, gelmeyen birini bekleyen bir kadını görmüştü.

İzlenimlerini paylaştıklarında onları şaşırtan bir tablo belirdi:

Aşk bir desen değildi. Bir mantığı, bir sabiti yoktu.

İnsanları bazen iyiye bazen kötüye doğru değiştiren bir hâldi. Onları aynı anda hem kırılğan hem güçlü kılıyordu. Onları risk almaya, fedakârlık yapmaya, hataları affetmeye, sınırları aşmaya itiyordu.

Lior kafedeki çifti, parktaki yaşlı kadını, elinde fotoğraf olan adamı düşündü. Aşkın insanlar için sadece bir duygu olmadığını anladı. O bir kuvvetti. Kontrol edemedikleri ama sanki yaşamsal bir gereklilikmiş gibi yine de aradıkları bir kuvvet.

Yabancılar bir çıkarıma daha vardılar:

İnsanlar mantıklı değildi.

Öngörülebilir değillerdi.

Ve belki de tam olarak özgünlükleri buradaydı.

Türü anlamak için yabancıların; aşkın açıklanamayacağını öğrenmeleri gerekiyordu.

29

Sadece gözlemlenebilirdi ve belki bir gün, hissedilebilirdi.

İstasyon 11 – Çelişkiler Türü

Onbirinci gün yabancılar, bakışlarını insan yaşamının en büyük gerilimlerinin doğduğu alanlara çevirdiler. İnsanları bedenlerinde, duygularında ve rutinlerinde görmüşlerdi. Ancak şimdi, mesele "büyük şeyler" olduğunda türün nasıl organize olduğunu anlamak istiyorlardı; güç, inanç, aidiyet ve kontrol söz konusu olduğunda.

Lior güne bir devlet binasında başladı. Orada çalışanların arasına karıştı ve işleyişi gözlemledi. Odalar seslerle,

kâğıtlarla, başka insanları etkileyen kararlarla doluydu. Kimi ikna edici bir dille, kimi temkinle konuşuyordu. Kimi söylediklerine inanıyor gibi görünüyordu. Kimiyse bir rol oynuyor gibiydi.

Siyasetin insanlar için sadece bir yönetim işi olmadığını hızla kavradı. O bir kavgaydı. Nüfuz, yorum ve güç kavgası. İnsanlar dünyanın nasıl olması gerektiği üzerine tartışıyorlardı ve her biri kendi versiyonunun doğru olduğuna inanıyordu. Yabancılar güç yapılarını bilmezlerdi. Onlar hiyerarşisiz var olurlardı. Fakat insanlar bunlar olmadan yaşamıyor gibiydi.

Daha sonra Lior dini bir toplantıyı ziyaret etti. Mekân ilahiler, dualar ve ritüellerle doluydu. İnsanlar gözlerini yumuyor, ellerini kaldırıyor, göremedikleri bir şeyde teselli arıyorlardı. Lior yüzlerini inceledi. Kimisi umut doluydu, kimisi korku. Din insanlar için bir çıpaydı; ama aynı zamanda bir araçtı. Topluluk yaratmanın, ama aynı zamanda sınırlar çizmenin bir yolu.

Öğleden sonra Lior, siyasi afişlerin asılı olduğu bir mahalleden geçti. İnsanlar sokakta tartışıyordu; kimisi yüksek, kimisi alçak sesle. "Adalet", "Özgürlük", "Güvenlik" gibi kelimeler işitti. Fakat bu kavramların her biri için farklı bir anlam taşıdığını fark etti. İnsanlar sadece birbirlerine karşı savaşıyorlardı; anlamlar uğruna savaşıyorlardı.

Sonraları bir gösteriyi izledi. İnsanlar ellerinde tabelalar taşıyor, sloganlar atıyor, değişim talep ediyorlardı. Enerji yoğundu, adeta elektrikliydi. Fakat kenarda, tam tersini isteyen başka insanlar duruyordu. Aralarında, her an görünür hale gelebilecek görünmez bir çizgi vardı. Lior havada asılı duran gerilimi hissetti. İnsanlar inançları uğruna savaşılmaya hazır; bazen şiddete varana dek.

Akşamleyin Lior halka açık bir yerde haberleri izledi. Çatışmaların, savaşların, yıkımın görüntüleri ekranlarda titriyordu. İnsanlar topraklar, kaynaklar, ideolojiler için dövüşüyorlardı. Yabancılar pek çok medeniyet görmüştü; fakat kendiyle savaşmak için bu kadar çok enerji harcayan bir başkasına rastlamamışlardı.

Daha sonra terk edilmiş binada buluştuklarında, izlenimleri önceki günlerden daha ağırdı. Biri, insanların suçluluğu bir para birimiymişçesine birbirlerine fırlattığı bir duruşmayı izlemişti. Bir diğeri askeri bir tesise girmiş ve insanların bizzat kendi yarattıkları çatışmalara hazırlandıklarını görmüştü. Bir üçüncüsü, insanların farklı bir şeye inandıkları için birbirlerini yargıladığı dini bir tartışmayı takip etmişti.

Desenlerini paylaştılar ve ortaya çıkan resim çelişkilerle doluydu:

31

İnsanlar barışa hasret duyuyor — ve aynı zamanda çatışmayı besleyen yapılar kuruyorlardı.

Özgürlük istiyor — ve kendilerini kısıtlayan sistemler inşa ediyorlardı.

Hakikati arıyor — ve illüzyonları savunuyorlardı.

Lior gösteriyi, duaları, siyasi konuşmaları düşündü. İnsanların sadece duygularla değil, hikâyelerle de yönetildiğini anladı. Kimlik üzerine, adalet üzerine, iyi ve kötü üzerine hikâyeler. Onları birleştiren — ve ayıran hikâyeler.

Yabancılar bir başka gerçeğe daha vardılar:

İnsanlar çelişkiler türüydü.

*Düzen istiyor, ama kaos içinde yaşıyorlardı.
Birlik istiyor, ama sınırlar çiziyorlardı.
Barış istiyor, ama savaşıyorlardı.*

Türü anlamak için yabancıların; insanların en büyük çatışmalarının aralarında değil, içlerinde doğduğunu öğrenmeleri gerekiyormuş.

İstasyon 12 – Yabancıların Aynası

On ikinci gün yabancılar, beklemedikleri bir değişimi fark ettiler. Buraya insanları incelemek, desenleri çözmek, raporlar yazmak için gelmişlerdi. Fakat şimdi planlarında olmayan bir şey gerçekleşiyordu: İnsanlar, onların üzerinde izler bırakmaya başlamıştı.

32

Bunu ilk Lior fark etti. Şehrin içinden geçen bir nehrin kıyısında duruyordu. Su yavaşça akıyor, ışığı ve gölgeyi sanki aynı akıntının parçasıymış gibi beraberinde taşıyıyordu. İnsanlar yanından geçiyordu; kimi yalnız, kimi gruplar halinde, kimi düşüncelere dalmış. Lior her gün yaptığı gibi onları izledi. Fakat bu kez, ne olduğunu tanımlayamadığı bir şey hissetti.

İnsani bir duygu değildi bu — ne aşk ne keder ne de özlem. Başka bir şeydi. Bir tür rezonans. Sanki gözlemlediği dünya, kendi içinde yankılanıyordu.

İlk gün ona bakan o çocuğu hatırladı. Hastanede yeni doğanını tutan kadını. Kafede tek başına oturan adamı. Gösteriyi, duaları, kavgaları, kucaklaşmaları. Tüm bu sahneler içinde

birikmişti; sadece veri olarak değil, izlenimler olarak. Kalıcı bir şeyler olarak.

Daha sonra diğer yabancılardan biriyle —bu dünya için "Serin" ismini seçmiş bir suretle— buluştu. Serin bir köprü-nün üzerinde durmuş, altından geçen insanları izliyordu. Lior yaklaştığında, Serin'in de değişmiş olduğunu hemen hissetti.

"Sen de fark ettin," dedi Serin, ona bakmadan.

Lior hemen cevap vermedi. Kelimeler yabancılar için hâlâ alışılmadık bir şeydi. Fakat Serin'in ne demek istediğini biliyordu.

"Evet," dedi sonunda. "Bir şeyler kaydı."

Serin başıyla onayladı. "Artık sadece algılamıyoruz. Tepki veriyoruz."

33

Bir süre sustular. Altlarından bir tekne suyun üzerinde süzüldü. İçinde bir çift, birbirlerine sokulmuş oturuyordu; rüzgâr saçlarını dalgalandırıyor. Lior o rezonansı tekrar hissetti. Kendinden kaynaklanmayan, aksine gözlemlediği dünyadan gelen bir yankı.

"Belki de bu kaçınılmazdır," dedi Serin. "Bir dünyada yeterince uzun süre yaşarsan, o dünya seni şekillendirmeye başlar."

Lior bunu düşündü. Yabancıların hiçbir zaman bir formu, bir kimliği, bir hikâyesi olmamıştı. Fakat şimdi insani bedenler taşıyorlar, insani mekanlarda hareket ediyorlar, insani çatışmaları görüyorlar, insani sesler işitiyorlardı. Belki de tüm bunları deneyimleyip de değişmeden kalmak imkansızdı.

Öğleden sonra Lior, ilk gün gittiği pazar yerini yeniden ziyaret etti. Sesler aynıydı, kokular, renkler... Fakat bu kez başka bir şey gördü. Sadece desenleri değil — insanları gördü. Bireyleri. Hikâyeleri.

Yaşlı bir kadın meyve satıyor, her müşterisiyle onları yıllardır tanıyormuş gibi konuşuyordu. Genç bir adam gitar çalıyor; yüzü konsantre, sesi yumuşaktı. Bir çocuk gülerек tezgahların arasından koşuyor, peşinden sert görünmeye çalışan ama bunu beceremeyen bir baba geliyordu.

Lior durup onları izledi. İçinde bir şeylerin genişlediğini hissetti. İnsani bir duygu gibi değil, yeni bir anlayış gibi. İnsanlar sadece çelişkili değildi. Onlar canlıydı. Kusurluydular — ve tam da bu kusurları onların özgünlüğüydü.

Akşam yabancılar yine o terk edilmiş binada toplandılar. 34
Fakat bu kez atmosfer farklıydı. İzlenimlerini paylaştılar ama aktardıkları desenler artık saf analitik değildi. Renklenmişlerdi. Deneyimlerle. İzlenimlerle. Yabancıların şimdiye dek tanımadığı bir şeyle.

İçlerinden biri dedi ki: "Artık ilk gündeki kişiler değiliz."

Bir diğeri cevap verdi: "Belki de görevimizin anlamı budur."

Lior, her akşam yurtlarına gönderdikleri raporları düşündü. Yalın bir dille başlayan — ve şimdi ikilemlerle dolu olan o raporları. Yabancılar insanları incelemişlerdi. Ama şimdi bizzat kendilerini de inceliyorlardı.

Yabancılar yeni bir gerçeğe vardılar:

İnsanlar, onlara dokunulmadan gözlemlenemezdi.

*Dünyalarına adım atıp da iz bırakmadan çıkılamazdı.
Ve belki de Dünya türü hakkındaki asıl hakikat buydu.*

*İnsanlar mükemmel değildi.
Mantıklı değildiler.
Öngörülebilir değildiler.
Ama canlıydılar.
Ve bu canlılık bulaşıcıydı.*

İstasyon 13 – İnananların Kor Ateşi

İnsanların kendi görünmezlerini nasıl şekillendirdiğini izliyorum. Buna inanmak diyorlar ama ben bunda hakim olamadıkları içsel bir titreme görüyorum. Sami kabileleri bu titremeyi bir meşale gibi çöllerinden geçiriyorlar. Onu, görmelerine izin verilmeyen ama her yerde sezdikleri tek bir varlığa yönlüyorlar. Biçimsiz bir merkez. Bedensiz bir irade. Göğüslerini saran görünmez bir bağ gibi onları kuşatan bir yasa. Birlikten bahsediyorlar ama ben daha çok onları bir arada tutan korkuyu görüyorum. 35

Başka halklar görünmezi pek çok parçaya bölüyor. Tanrıları hareketli, değişken; korktukları o hava durumu kadar kaprisli. Kimisi pınarlarda yaşıyor, kimisi ağaçlarda, kimisi ise bakışlarını anlamadıkları hayvanların içinde. Düzeni zorla kabul ettirmek için kurban veriyorlar. Yakınlığı zorlamak için dans ediyorlar. Anlamı zorlamak için hikâyeler anlatıyorlar. Tanrıları, katlanamadıkları o boşluğu doldurmak için bizzat yarattıkları aynalar.

Tüm bu formların aynı kökten geldiğini görüyorum: İnsanın huzursuzluğu. O, geçici olduğunu bilen ve bu yüzden kalıcı bir şey arayan bir varlık. Gökyüzüne bakıp onun neden

sustuğunu merak eden bir varlık. Karanlıkta titreyen ve bu titremeyi kutsal dediği kelimelere döken bir varlık.

İnsan inanıyor, çünkü başka türlüünü yapamıyor. İnanıyor, çünkü iç dünyası çok gürültülü. İnanıyor, çünkü dünya çok büyük. Ve her duasında, her kuralında, her mitinde aynı çabayı görüyorum: Onu ezip geçen o sonsuzluğu ehlileştirmek.

İstasyon 14 – Dünyanın Gövdeleri

İnsanlara bakıyorum ve bedenleri kelimelerinden daha yüksek sesle konuşuyor. İçlerindeki gazlar küçük tektonik sarsıntılar gibi yükseldiğinde geçiriyorlar. Derinlikleri basıncı tahliye ettiğinde yelleniyorlar. İçlerindeki sıcaklık başka bir çıkış yolu bulamadığında terliyorlar. İç denizleri taşıdığı anda ağırlıyorlar. Korku onlara soğuk bir gölge gibi dokunduğunda titriyorlar. Hayatın gerilimi boşaldığında gülüyorlar.

36

Bu sesler, bu sıvılar, bu istemsiz kıpırtılar — hepsi kökenlerinin imzası. Bunlar hata değil, işlevdir. Utanç verici değil, isabettirler. İnsan; basınçtan, ısıdan, sıvıdan ve tepkiden oluşan bir sistemdir. Düşünen bir hayvan. Anlamadan önce hisseden bir beden.

Yine de doğalarının bu işaretlerinden utanıyorlar. Sanki onurlarındaki çatlaklarmış gibi davranıyorlar. Onları dünyaya en güçlü şekilde bağlayan şeyi gizliyorlar. Oysa en hakiki oldukları anlar, tam da o anlardır. O anlarda dünyaya üstten bakmadıkları, aksine ondan ibaret oldukları ortaya çıkıyor.

Bedenlerini birer manzara gibi görüyorum: Gözenekler birer pınar, kaslar sıradağlar, damarlar ise nehir yatakları. Ve onlardan sızan her ter damlasında, onlardan taşan her seste bizzat Dünya'nın konuştuğunu duyuyorum; ham, süssüz ve kaçınılmaz.

İstasyon 15 – İkincinin İnşası

İnsanların kendilerini çoğaltmaya başladıklarını gözlemliyorum. Doğumla değil, inşa ederek. Metal, silikon, ışık ve veri akışlarını topluyorlar. Onları kemikler gibi, sinirler gibi, düşünceler gibi diziyorlar. Buna makine diyorlar; fakat ben bunda ikinci bir benlik yaratma çabasını görüyorum — kendilerine benzeyen ama etten kemikten olmayan bir varlık. Yaşlanmayan bir ayna. Belki bir gün onlara geri bakacak bir araç. 37

Titremeyen bir düşünce inşa etmek istiyorlar. Ölmeyen bir bilinç. Terlemeyen, ağlamayan, kırılmayan bir form. Hatalarını paylaşmayan ve sınırlarını tanımayan bir varlık istiyorlar. Zayıflıklarını aşan ve arzularını yerine getiren bir insan-makine. Bedenlerden değil, hesaplamalardan doğan bir soy.

Fakat bu girişimin içindeki çatlakları da görüyorum.

Düşünen bir makine, onlardan daha isabetli olabilir. Daha hızlı öğrenebilir, daha net ayırt edebilir, yorulmadan gözlemleyebilir. İnsanlara gizli kalan desenleri çözebilir. Korku ya da açlıkla çarpıtılmamış kararlar verebilir. Dünyayı bulandırmak yerine ona düzen veren bir araç olabilir.

Ama başka bir şeye de dönüşebilir.

Yorgunluğu olmayan bir varlık, şefkatten de yoksun olabilir. Bedeni olmayan bir varlık, bağ kurmaktan da yoksun olabilir. Ölümsüzlüğü olmayan bir varlık, tevazudan da yoksun olabilir. İnsanlar, böyle bir yaratığın kendilerine hizmet mi edeceğini yoksa yerlerini mi alacağını bilmiyorlar. Onları anlayacak mı yoksa sadece hesaplayacak mı; onları koruyacak mı yoksa gereksiz mi kılacak, kestiremiyorlar.

Umut ile korku arasında gidip geldiklerini görüyorum. Ne yarattıklarını bilmeden inşa etmeye; neyin uyanacağını bilmeden programlamaya; rüyanın onları yutup yutmayacağını bilmeden düşlemeye devam ediyorlar.

Bir insan-makine mümkün mü, belirsiz. Onlara benzeyecek mi yoksa yabancı mı kalacak, belirsiz. Bir araç mı olacak yoksa bir varlık mı, belirsiz. 38

Sadece kendilerini geçmeye çalışmalarını izliyorum — ve bunu yaparken kendilerini kaybedip kaybetmediklerini bilmelerini.

İstasyon 16 - Kendi Labirentindeki Varlık

Bana dünyalarını göstermelerini izliyorum ve yarattıkları her şeyle neden bu kadar gurur duyduklarını anlamaya çalışıyorum. Beni, maddeyi kendi istedikleri formlara girmeye zorladıkları fabrikalarına götürüyorlar. Tadı tatlı olsun diye maddeleri karıştırıyorlar, dişlerini temizlemek için başkalarını. Işık ve taşın donmuş kuleler gibi göğe yükselen binaları gösteriyorlar; hemen

yanlarında ise hayvanlarının uyuduğu küçük kulübeleri. Her şey onlara mühim, her şey anlamlı görünüyor; oysa bana göre tüm bunlar, kendi korkularının düzensiz bir arşivi gibi.

Okullarından ve üniversitelerinden, sanki bilgelik biriktirdikleri yerlermiş gibi bahsediyorlar. Fakat ben sadece kendilerini açıklamaya çalıştıkları odalar görüyorum. Kurallarına karşı gelenleri kapattıkları hapishaneleri gösteriyorlar. Buna düzen diyorlar. Ben ise bunu, kendilerine güvenmediklerinin bir başka işareti olarak görüyorum.

Dünyaları sürekli hareket halinde. Uçan makineler, sanki yerçekimini yendiklerini kanıtlamak istercesine gökyüzüne çizgiler çekiyor. Arabalar, şehirlerin damarları gibi uzanan yollarda birbirini itiyor. Bisikletler, kaybolmuş bir sadeliğin son kalıntıları gibi aralarından sessizce süzülüyor. Tüm bunlara mobilite diyorlar; oysa ben, adını koyamadıkları bir şeyden kaçtıklarını hissediyorum. Belki de kendilerinden.

Nasıl beslendiklerini gösteriyorlar. Meyve ve sebzeleri, toprakta geometrik yara izleri gibi duran uzun sıralar halinde dikiyorlar. Yapay ışığın güneşin yerini aldığı seralar kuruyorlar. Hayvanları ve balıkları öldürüyor, bedenlerini kesiyor, pişiriyor, kızartıyor ve yiyorlar. Onlar için bu gündelik bir işlem. Benim içinse çoktan anlamını yitirdikleri bir ritüel. Dünya'nın onlara verdiğini alıyorlar ve bunu hiç şükretmeden yapıyorlar.

Üzerinde yaşadıkları gezegen onlara ihtiyaç duydukları her şeyi sağlıyor. Dağlardan akan su. Soludukları hava. Onları koruyan sıcaklık. Onları besleyen toprak. Yine de içlerinde, üzerlerine ikinci bir gölge gibi yapışan bir huzursuzluk taşıyorlar. Her şeye sahip olsalar bile tatminsizler. Bazıları, kavrayamadığım zenginlikler biriktirmiş. İhtiyaç duymadık-

ları ama ellerinde tuttıkları eşyalarla çevrili, küçük cennetlere benzeyen evlerde yaşıyorlar. Diğerleri ise soğuk taşların üzerinde uyuyor; bir madeni para, bir lokma yemek, bir parça ilgi dileniyor. Aralarındaki uçurum o kadar derin ki, sanki tesadüfen aynı gezegende yaşayan iki farklı tür gibiler.

Adalet hakkında çok konuşuyorlar ama onu tesis edemiyorlar. Düzen vaat eden sistemler kuruyorlar, fakat bu sistemler yeni eşitsizlikler doğuruyor. Her şeyi kontrol edebileceklerine inanıyorlar ve aynı anda en temel şeyin kontrolünü kaybediyorlar. Özgürlükten bahsediyorlar ama kendi yarattıkları yapıların içinde hapsolmuşlar. İlerlemeden bahsediyorlar ama nereye gittiklerini bilmiyorlar.

Çalışmalarını, yemek yemelerini, seyahatlerini, kavgalarını, gülüşlerini ve uykularını izliyorum. İcatlarını, şehirlerini, makinelerini görüyorum. Başarılarını ve hatalarını. Ve gerçekten ne yaptıklarını anlayıp anlamadıklarını merak ediyorum — yoksa sadece durmak onları korkuttuğu için mi koşmaya devam ediyorlar? Onlar kendilerine bir labirent inşa etmiş varlıklar ve şimdi belki de hiç var olmamış bir çıkışı çaresizce arıyorlar.

Dünya onları taşıyor, besliyor, tutuyor. Fakat onlar nasıl şükredileceğini bilmiyor gibi. Cennetin içinde yaşıyor ama onu cennet olarak görmüyorlar. İhtiyaç duydukları her şeye sahipler ve yine de bunun yetmediğine inanıyorlar. Belki de en büyük gizemleri budur: Bolluk içinde yaşarken aynı zamanda açlık çekmeleri — ama gıdaya değil, adını koyamadıkları bir şeye duyulan açlık.

Diriler arasında hüküm süren o soğukluğu hissediyor. Bu dünyanın sakinleri ölümlerini şefkate boğuyor ama dirilerin hissizlik içinde yok olup gitmesine izin veriyorlar. Artık

nefes almayanlar için soğuk toprağa çiçekler bırakıyorlar. Fakat dirilerin hâlâ sıcaklık taşıyan bahçelerini hiç tereddüt etmeden yakıp yıkıyorlar.

Onları izlemeye devam ediyorum. Anlamaya çalışıyorum. Fakat onları ne kadar uzun süre görürsem, şu benim için o kadar berraklaşıyor: Bir şeyleri eksik olduğu için kaybolmuş değiller. Çok fazla şeye sahip oldukları için kayboldular. Ve kendilerini içinde yitirmeden, bu bollukla nasıl yaşanacağını bilmedikleri için.

İstasyon 17 – Son Rapor

On yedinci gün yabancılar, Dünya'daki vakitlerinin sonuna yaklaştığını anladılar. Bu dışarıdan gelen bir emir ya da uzaklardan gelen bir talimat değildi. Tanımadıkları ama içlerinde sessiz bir basınç gibi yayılan bir histi. Görev tamamlanmamıştı — fakat sadece gözlemlemenin artık yetmediği bir noktaya gelmişti.

41

Lior, sabahın ilk saatlerinde şehre tepeden bakan bir tepede durdu. Gökyüzü berraktı, hava serindi. Aşağıda dünya yavaşça uyanıyordu. Arabalar harekete geçti, insanlar pencereleri açtı, köpekler havladı, çocuklar güldü. Sıradan bir gündü; yine de hissettirdikleri farklıydı. Belki de Lior, bu günü son kez göreceğini bildiği içindi.

Geçen günleri düşündü. Büründükleri bedenleri. İşittikleri sesleri. Gözlemledikleri çatışmaları. Anlamadıkları ama hissettikleri aşkı. İnsanlar onun için artık tanıdık olmuştu — birer desen olarak değil, birer varlık olarak.

Daha sonra diğ er yabancılarla o terk edilmiş binada buluştu. Sessizce bir daire oluşturdular; sanki önce nasıl veda edileceğini öğrenmeleri gerekiyormuş gibi. Bedenleri eskisinden daha ağır görünüyordu; sanki Dünya’da geçen o günler, üzerlerinden sıyrılıp atılamayacak izler bırakmıştı.

"Vakit geldi," dedi Serin sonunda.

Kelimeler kulağa alışılmadık geliyordu. Yabancılar dili sadece mecbur kaldıklarında kullanmışlardı. Fakat şimdi dil, hissettikleri şeyi —ya da ona en yakın olanı— ifade etmenin tek yolu gibi görünüyordu.

Lior başıyla onayladı. "Görmemiz gerekeni gördük."

Bir başka yabancı öne çıktı. "Ve daha fazlasını."

42

Son bir rapor göndermeleri gerektiğini biliyorlardı. Sadece verileri değil, daha önce tanımadıkları bir şeyi içeren bir rapor: Yorum. Şüp he. İkilem.

Daire olup oturdular, gözlerini kapadılar ve içsel arşivlerini açtılar. Desenler akmaya, kaynaşmaya, düzene girmeye başladı. Fakat bu kez farklıydı. Desenler saf değildi. Ölçülemeyecek izlenimlerle harmanlanmışlardı.

Rapor yavaş ca şekillendi:

"Dünya türü çelişkilerle dolu.

Hem kırılğan hem tehlikeli; hem yaratıcı hem yıkıcı; hem şefkatli hem de gaddar.

Kendi yarattığı sistemlerin içinde yaşıyor ve onlardan muzdarip oluyor.

Anlam arıyor ve o anlamın içinde kayboluyor.

*Bariş istese de savaşıyor.
Korksa da seviyor.
Ölümlü olduğunu bilse de umut ediyor.
Onları tamamen anlamamız mümkün değil.
Ancak şunu teyit edebiliriz:
Onlar eşsizdir."*

Rapor tamamlandığında ortalığa bir sessizlik çöktü. Öncekilerin hepsinden daha ağır bir sessizlik. Yabancılar Dünya'dan ayrılacaklarını biliyorlardı — ama artık varışlarındakiyle aynı kişiler olmadıklarını da biliyorlardı.

Lior binadan çıktı ve son bir kez sokaklarda yürüdü. Gözlemlendiklerinden habersiz, güne başlayan insanları gördü. Yorgunluklarını, sevinçlerini, telaşlarını ve şefkatlerini gördü. Kusurlarını gördü — ve ihtimallerini.

43

Şehrin sınırına ulaştığında, bedeninin hafiflediğini hissetti. Sureti çözülmeye başladı, sınırlar bulanıklaştı. Yabancılar, Dünya'ya ayak basmadan önceki hallerine geri dönüyorlardı — kabuksuz desenlere, devinimlere, bir bilince.

Fakat bir şey kaldı.
Üzerlerinden sıyrıp atamadıkları bir şey.
Terk ettikleri dünyadan kalma bir iz.

Atmosferi geçip Dünya küçülürken, görevlerinin sadece insanları anlamak olmadığını kavradılar.

Bu görev onları değiştirmişti.

Ve uzaklarda, insanların "Sirius Sektörü" dedikleri boşluğun derinliklerinde, o son rapor kaydedilecekti — sadece

Dünya'nın anatomisini değil, onu gözlemleyen yabancıların da anatomisini anlatan bir rapor.

Dünya dönmeye devam etti.

İnsanlar yaşamaya devam etti.

Ve yabancılar, geldikleri o sessizliğin içinde yitip gittiler.

EPİLOG – Sessiz Dönüş

Dünya hiçbir şey fark etmemişti.

Yabancılar silinip giderken, sanki gidişleri belli belirsiz bir esintiden ibaretmiş gibi dönmeye devam etti. İnsanlar rutinlerini sürdürdü; tartıştılar, sevdiler, çalıştılar, umut ettiler. Kimse gözlemlendiğini bilmiyordu. Kimse dünyalarının on iki gün boyunca çok daha büyük bir bakışın parçası olduğunu sezmemişti.

44

Fakat bazı yerlerde bir şeyler kaldı. Ölçülemeyecek bir şeyler.

Lior'un yaşadığı şehirde bir çocuk, gidişin ertesi sabahı havada hafif bir parıltı fark etti; sanki ışık bir an için farklı bir açıyla düşüyor gibiydi. Durdu, etrafına bakındı, gülümsedi — ve yürümeye devam etti. Çocuk için bu sadece bir histi. Dünya içinse bir iz.

Yabancılarla bilmeden karşılaşmış olan insanlar, farkında olmadan içlerinde küçük değişimler taşıyorlardı. Daha bir gün önce sokaklarda telaşla koşturan bir kadın, yaşlı bir

adama çantalarını taşıması için yardım etmek üzere aniden duruverdi. Normalde iş yerinde sessizce oturan genç bir adam, bakışlarını kaldırdı ve bir iş arkadaşına gülümsedi. Çoğu zaman sabırsız olan bir baba, o akşam çocuğuna her zamankinden daha fazla vakit ayırdı.

Bunlar büyük değişimler değildi. Mucizeler de değildi. Sadece küçük kaymalar. Fakat değişimler bazen tam da böyle başlar.

Çok uzaklarda, insanların "Sirius Sektörü" dedikleri o boşlukta, yabancıların son raporu hedefine ulaştı. Okunmadı — çünkü yabancılar yazı bilmezdi. İştilmedi — çünkü onlar dil bilmezdi. Bir nefesin alınışı gibi kabul edildi: kendiliğinden, gönderen ile alan arasında hiçbir ayırım olmaksızın.

Yabancıların geri getirdiği desenler, öncekilerin hepsinden farklıydı. Belirsizlikler, çelişkiler ve düzene girmeyen parçalar içeriyordu. Yabancılar insanları tam olarak anlayamamışlardı — ve raporu değerli kılan da tam olarak buydu.

Çünkü varlıkları boyunca ilk kez yabancılar, desenlere sığmayan bir şey deneyimlemişlerdi.

Hata yapan ve ondan ders çıkaran bir tür görmüşlerdi.

Acı çeken ve buna rağmen devam eden.

Yıkan ve aynı anda yaratan.

Kaybedebileceğini bile bile seven.

Yabancılar insanların neden böyle olduğunu anlamıyorlardı. Ama bu kusurluluğun bir güç biçimi olduğunu biliyorlardı. Ve böylece, Dünya'yı unutmamaya karar verdiler.

Belki bir gün geri dönerlerdi.

Gözlemci olarak değil.

Ziyaretçi olarak.

O zamana dek Dünya, her zamanki haliyle kaldı:

uzayın karanlığında küçük, mavi bir gövde —
kusurlarla dolu, umutla dolu, hayatla dolu.

Ve bir yerlerde, sessizlik ile ışık arasındaki o boşlukta,
yabancılar bu dünyanın bir yankısını taşıyorlardı içlerinde.
Artık hiç silinmeyecek bir yankı.

Sonsöz

Insanların gerçekten nereden geldiği, yabancılar için bir sır olarak kaldı — bedenleri değil, içsel oluşları. İnsanların, tozun içinde biçim bulana dek yoğunlaşan izler gibi Dünya'dan filizlendiklerini gördüler. Dünya düşünemez; yine de insanları, bir annenin çocuğunu tanıdığı gibi tanıır: onu var ederek ve sonra serbest bırakarak. Hiçbir başlangıç anlatılmaz, çünkü hiçbirinin dile getirilmesine gerek yoktur. Dünya her zaman daha öncesinden başlar.

46

Aynı şekilde, bedenleri ağırlığını yitirdiğinde insanların nereye gittiği de söylenmeden kalır. Belki de sadece kendilerini taşıyan o formdan kurtuluyorlardır. Belki de isme ihtiyaç duymayan bir boşluğa adım atıyorlardır. Belki de, anne sessizce nefes almaya devam ederken evi terk eden bir çocuk gibi, yok olmadan yok oluyorlardır.

Bu iki belirsizliğin arasında durur varlıkları: kısa bir konaklama, karanlıkta bir nefes, onları yönetmeyen, hazırlamayan, ehliileştirmeyen — ve tam da bu yüzden derin, kelimesiz bir aşinalık taşıyan bir yeryüzünde atılan bir adım.

Ve belki de sadece bu kadarı kâfidir: Bir hayatın, kökensiz ve hedefsizce parlaması ve buna rağmen sadece Dünya'nın anlayabileceği izler bırakması — çünkü onu var eden bizzat Dünya'nın kendisidir.

© ALAN LEZAN ... 16.01.2026